

Stockholm den 28 augusti 2008

**Branschorganisationen
svensk Fågel**

Telefon: 08-787 55 21

Mobil: 0708-25 48 58

E-post: maria.donis@svenskfagel.se

Jordbruksverket

Att: Alexandre Barchiesi

Att: Mirjam Håkansson

Synpunkter på regeringsuppdraget om åtgärder för likvärdiga och riskbaserade djurskyddskontroller

Jordbruksverket har inbjudit Svensk Fågel (SF) att inkomma med synpunkter och förslag i samband med utredningsarbetet om åtgärder för likvärdiga och riskbaserade djurskyddskontroller.

Svensk Fågels Djuromsorgsprogram – kontrollprogram av djurskyddet, smittskydd och livsmedelssäkerhet

Svensk Fågels medlemmar svarar för cirka 99 procent av kycklingproduktionen och för 97 procent av kalkonproduktionen i Sverige. Branschorganisationen företräder hela produktionskedjan, dvs. avel för uppfödning och kläckäggsproduktion, kläckeri, uppfödare samt slakterier och fodertillverkare.

Den svenska djurskyddslagen har villkorat matfågeluppfödning vad gäller antalet djur i anläggningen. Svensk Fågel har av Jordbruksverket erhållit huvudmannaskap att driva ett omsorgs/kontrollprogram som initialt omfattade primärledet. Programmet har sedan vidareutvecklats till att omfatta hela uppfödningen på gård till och med lastning, transport och slakt/avlivning.

Samtliga uppfödare inom Svensk Fågel är anslutna till programmet eftersom det är ett krav för medlemskap. Programmet rapporteras till SJV halvårsvis i en skriftlig rapport samt muntligt vid möten i "Referensgrupp Matfågel". I referensgruppen ingår Jordbruksverket, Livsmedelsverket, SLU, SVA samt en representant för Djurskyddet Sverige.

Oberoende kontroll på matfågelanläggning/stall

Djurbesiktning var 7:e vecka av officiell veterinär

Slakt var 7:e vecka på kontrollslakteri innebär att en officiell veterinär finns på plats vid levandedjursbesiktningen och under slakten. Varje flock besiktigas och eventuella kassationsorsaker inklusive sådana som kan kopplas till djurvälstånd registreras

Inbesiktning och riksläkarkontroll i stallet

Varje anläggning/stall besiktas in av en "riksläkare" som är anställd av Agria och har expertkompetens avseende djurskydd av fjäderfä. Kontrollprogrammet på gården omfattar idag 31 olika punkter fördelade på djurutrymme, ekonomiutrymme samt skötsel. Varje kontrollpunkt poängsätts och multipliceras med en faktor som varierar

från 1-11. Störst betydelse tillmäts djurmiljö och djuromsorg där man valt ut viktiga djurskyddsfaktorer som i en riskvärdering uppfattats som betydelsefulla .

Resultatet ligger till grund för godkännande att sätta in kycklingar enligt de kriterier i den nationella lagstiftningen som gäller när uppfödaren/produktionen är ansluten till av SJV godkänt kontrollprogram. Beläggningen som tillåts i anslutna stallar (30-36 kg/m², att jämföra med 20 kg hos ej anslutna besättningar) styrs av resultaten från besiktningen..

Besiktningssrapporten sänds efter besöket i kopia till berörda miljö- och hälsoskyddsnämnder och länsveterinärer.

Oberoende bedömning av fothälsan hos kyckling och kalkon på slakteriet

Förutom levandedjurbesiktningen kontrolleras även varje flocks fothälsa. Detta bedöms vara ett mått på skötseln under uppfödningen, då kvaliteten på ströbädden i stallet är relaterat till kycklingarnas fothälsa. Eventuell förekomst av fotskador bedöms och klassas på 100 fötter per flock och fothälsopoängen rapporteras till slakteriets djurskyddsansvarige och uppfödaren. Beroende på totalsumman vidtas, tillsammans med den officielle veterinären, åtgärder enligt ett fastställt åtgärdsprogram som bland annat innebär rådgivning, uppföljning och i förekommande fall sänkning av beläggningsgraden. Detta redovisas i den årliga rapporten och diskuteras även i Referensgruppen.

Oberoende revision på lastning, transport och slakteri

Varje slakteri inom Svensk Fågel genomgår årligen en revision, på uppdrag av branschorganisationen, av ett ackrediterat certifieringsföretag (Prosanitas). Revisionen har genomförts 2 ggr/år under år 2006 och 2007. Eftersom alla slakterier är godkända och certifierade kommer revisionen från och med 2008 att genomföras en gång per år.

Revisionen omfattar samtliga moment i samband med lastning, transport samt slakt/avlivning vid slakteri och inkluderar både djurskyddslagstiftningen och branschens egna högt ställda krav inom omsorgsprogrammet.

• Frivillig och förebyggande salmonellakontroll

Årligt besättningsbesök av officiell veterinär matfågel som är anställd av SLV. Kontrollen omfattar en rad krav när det gäller byggnader, utrustning, skötsel viktiga för såväl smittskydd som djurvälstånd.

• Koccidie/Clostridie program (KC-program)

Programmets plan och riktlinjer godkänns årligen av Jordbruksverket. Utvalda besättningar testas 2 ggr/år under uppfödningen. Slaktdata med relevans för KC kontrollen registreras vid slakteriet och officiell veterinär ansvarar för rapport till KC-nämnden. Resultaten från besättningsundersökningarna sammanställs vid SVA och redovisas årligen till den sk. K-C- nämnden, bestående av representanter för SJV, SLV, SVA, SLU och Svensk Fågel.

• Campylobacterprogram

Programmets plan och riktlinjer godkänns årligen av Jordbruksverket. Varje flock provtas avseende campylobacterförekomst i samband med slakt. Inom programmet

drivs en rad forskningsprojekt tillsammans med bl.a. SVA med syfte att minska eller förhindra smittspridning av campylobakter. Förutom att minska förekomsten campylobakter har den ökade hygien i och runt stallarna även en positiv effekt på djurvälståndet.

Framtida kontroll

Samtliga besiktningar/kontroller enligt ovan har fungerat väl under ett antal år. Systemet har dessutom utvecklats vidare genom ny forskning, teknik och kompetensutveckling samt erfarenhet.

I samband med att kontrolltider ska fördelas i landet och fördelas mellan de olika produktionsgrenarna är det av högsta vikt att omfattningen på redan existerande program och andra officiella kontroller, branschriktlinjer m.m. framför allt vad gäller innehåll och kontroll beaktas, oavsett vilken benämning man har. Likväl är det av högsta vikt att dialog hålls med branschorganisationen vid en riskvärdering.

Erfarenheten från Livsmedelsverkets Vägledning till riskklassificering i primärproduktionen visade att kommunikation och dialog med handläggare och experter inom myndigheten och även med andra myndigheter som arbetat med olika kontrollprogram varit bristfällig, vilket resulterat i att riskvärderingen inte baserats på korrekt underlag.

Kontrollpersonalens kompetens

Tillsyn över att programmet fungerar i praktiken bör även fortsättningsvis hanteras av länsstyrelsen och SJV genom fortsatt informationsutbyte med den regionala tillsynsmyndigheten och genom referensgruppsmöten centralt. Tillsynen på gårdsnivå kan på så vis begränsas till riskbaserade stickprovskontroller och extra tillsynsbesök vid behov - om och när problem identifieras. Kontinuerlig utbildning och uppdatering är viktig. Kontakt och dialog med branschen som håller årliga utbildningar är också av största vikt.

Angående hjälplistor

Hjälplistan som utformas för den offentliga kontrollen måste betraktas som ett arbetsredskap och hjälpmedel för bedömning av djurskyddet. Genom att standardisera verktyget möjliggörs en likriktad och mer rättvis kontroll i hela landet. Listan måste betraktas som ett underlag i den sammanställda bedömningen av djurskyddet på gården. I tidigare möten som hållits kring utredningen har sekretesskyddet för sådant material diskuterats. Till detta vill Svensk Fågel även tillägga att rapporter innan beslut har tagits av myndighet bör beaktas om sekretesskydd. Svensk Fågel menar att en utförlig analys måste ingå i utredningen om hur sekretesskyddet ska tillämpas gentemot den enskilde.

Besöksrapporten som riksläkaren och det ackrediterade företaget tillämpar vid besök bland Svensk Fågels medlemmar kan ses som en form av hjälplista för att göra bedömningar i de olika kontrollpunkterna. Dessa är dock alltför detaljerade och kräver mycket hög expertkompetens för att kunna tillämpas i offentliga kontrollen. Ett fåtal utvalda parametrar är därför lämplig att ha med i hjälplistan. Svensk Fågels fothälsoprogram är ett annat exempel på bedömning av fothälsan. Genom bildmaterial, utbildning och regelbunden kalibrering av personal kan kontrollen likriktas.

Överföring av information mellan myndighet/branschorganisation

Myndigheten bör överväga vad för information som måste lagras. Inmatning utav allt för mycket information som inte finns någon nytta för skapar även en stor administration inom verket. Skattefinansierad verksamhet bör på samma sätt som den privata se över kostnader och arbetsuppgifter. Förenklingsarbete bör även omfatta det interna arbetet inom myndigheten. SF ser idag inget behov av överföring från myndigheten omfattande information. Däremot är det viktigt då problem förekommit på en anläggning att en dialog hålls med branschen på samma sätt som rapportering sker till den offentliga kontrollen eller Referensgruppen.

Angående besättningstorlekens betydelse

Vid förekomst av problem i stora besättningar resulterar detta i att flera djur drabbas. Om detta vore en förutsättning för riskvärdering skulle i princip endast matfågelanläggningar utsättas för offentlig tillsynskontroll. Erfarenheten visar dock och studier finns även (som finns att hämta på SJV) att vid större besättningar krävs det goda kunskaper och hög standard vad gäller skötsel, stallar och teknik. Detta ligger också i sakens natur då djurägaren gör stora investeringar. Detta bör därför vägas in i värderingen.

Pågående arbetet på Jordbruksverket

Utredningen omfattar samtliga livsmedelsproducerande djur med olika förutsättningar och tidigare erfarenheter av omsorgs- och kontrollprogram. Produktionsform, struktur och andelen idag anslutna till omsorgsprogram skiljer sig också. Antalet kyckling- och kalkonuppfödare i branschen är få, cirka 140 stycken och 7 stycken kontrollslakterier. Det är dock viktigt att tiden för kontrolltiden fördelas likvärdigt och rättvist innan en riskklassificering genomförs. Skälet till detta är annars att ett fåtal aktörer inom en bransch kan komma att utsättas för fler kontroller i förhållande till andra produktionsgrenar. Riskvärderingen med beaktande av redan idag övrig befintlig kontroll är därför av största vikt.

Initialt måste man också fastställa *vad* som ska kontrolleras. Arbetet med att enas kring olika "välfärdsp parametrar/-indikatorer" (mått på välfärd) har påbörjats av EU inom ramen för "Animal welfare project". För närvarande pågår insamling av en mängd data från flera olika djurslag i flera olika medlemsländer – data som därefter kommer att bearbetas och analyseras. Resultatet kommer förmodligen att dröja och vår förhoppning är att man kommer att kunna enas kring ett antal relevanta, förhållandevis enkelt tillämpbara parametrar som mått på god djurvälstånd. Eventuella indikatorer måste vara enkla, objektiva, tydligt kopplad till välfärd/omsorg samt kostnadseffektiva att tillämpa. Parametrar måste också kunna tillämpas inom gemenskapen/EU samt inom differentierade produktionsmetoder. Idag – inom vårt omsorgsprogram – fungerar "fothälsoprogrammet" som en sådan indikator, vilken tyvärr inte antogs i det nya EU-direktivet för djurskydd av kyckling.

Vidare är det av största vikt att nyttja den kompetens och erfarenhet som finns eller har funnits inom myndigheten i tillämpningen av SF:s program används i värderingen.

Förprovning

I översynen av förprovningen bör man även titta på hur och när förprovning krävs. Idag styrs detta av otydliga direktiv vilket kan leda till onödig förprovning då om- till och nybyggnation samt övertagande av befintliga godkända stallar som ska användas för djurhållning inom samma djurgrupp. Under förutsättning att stall/anläggning klarar att uppnå olika värden är det mindre intressant hur än *att* man når dem. Fördröjning och administrationen som därmed även kopplas till myndighetens Ny teknik-prövning kan innebära kraftig fördröjning av ny- och ombyggnation och därmed stagnation i utvecklingen. Detta innebär en negativ tillväxt i branschen. Svensk Fågel menar därför att befintliga krav i omsorgsprogram och övriga kontrollprogram bör vara tillräckligt.

Krav på anslutning till olika kontrollprogram

Anslutningen till programmen måste vara frivillig. Dock måste det självklart finnas ekonomiska incitament som innebär fördelar vid en anslutning. Detta för att främja såväl djurskyddet, smittskyddet som livsmedelssäkerhet. Därför menar Svensk Fågel att dessa incitament inte är tillräckliga genom att endast minska på den offentliga kontrollen så länge den är gratis och sker sällan. Därför välkomnas andra alternativa ekonomiska verktyg.

Förenklingsarbetet och administrativa bördan

I utformandet av riskklassificering och vad som ska ingå i kontrollprogram/omsorgsprogram/egenkontrollprogram är det också viktigt att hitta lösningar som inte innebär ökad administration och krångel från myndigheten. Myndighetens handläggare måste också genomsyras i ambitionen att förenkla. Lagstiftningen kommer aldrig att lyckas uppnå målet om inte förutsättningarna finns att tillämpa dem på och utgå från handläggarnivå.

Kontroll i förhållande till övriga medlemsstater inom EU

Svensk Fågels medlemmar har att förhålla sig till de kontrollprogram som idag finns för att överhuvudtaget kunna ha en rimlig konkurrensmöjlighet mot utlandet och andra produktionsgrenar. Skälet till detta är att lagstiftaren villkorat standardkraven i produktionen. Man ska heller inte glömma bort att samtliga kontrollprogram som företagen har att följa innebär även en snedvriden konkurrens i förhållande till importerade produkter från EU och tredje land. Svensk Fågel menar dock att det finns fördelar med att jobba förebyggande genom de olika kontrollprogrammen. Vinsten/moroten för företagen är dock liten eller negativ då den offentliga kontrollen inte innebär minskade kostnader. Andra ekonomiska styrmedel som på något sätt kan främja och uppmuntra än mer att även i framtiden vara ansluten till kontrollprogram välkomnas därför. Styrmedel kan röra andra faktorer på gården som innebär en större konkurrensneutralitet mot importerade produkter.

Svensk Fågel vill avslutningsvis tacka för att ha getts möjlighet att inkomma med synpunkter.

Med vänliga hälsningar
Maria Donis
Branschorganisationen Svensk Fågel

Pia Gustafsson
Chefsveterinär Svensk Fågel